

Betänkandena - Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) och Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet
Remisstid den 11 juni 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Regeringen beslutade sommaren 2022 om två utredningar. Arbetsmarknadsdepartementet har remitterat de två betänkandena som en gemensam remiss till Stockholms stad för yttrande. Det är betänkandet *Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)* och betänkandet *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)*.

Utredningen *Ut ur utsatthet* fick i uppdrag att lämna förslag på utformning och organisering av ett exitprogram för vuxna personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Den fick också i uppdrag lämna förslag på utformning och organisering av ett program för barn utsatta för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål samt lämna förslag på lämplig aktör att förvalta ett sådant program. Vidare ska utredningen bedöma hur Sverige lever upp till internationella åtaganden om identifiering, skydd, stöd och återvändande för offer för människohandel och vid behov föreslå åtgärder för att utveckla arbetet.

Utredningen *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften* har haft tre deluppdrag: Det ena uppdraget är att kartlägga kunskapsläget om vuxnas utsatthet för våld eller andra övergrepp samt om exploatering av barn, vid produktion eller distribution av pornografi i Sverige. Det andra uppdraget är att föreslå hur tillgången till skydd, stöd och vård kan förbättras. Slutligen är det tredje uppdraget att analysera brottslighet kopplad till produktion och distribution av pornografi.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret lyfter att utredningarna lämnar många förslag som i förlängningen skulle påverka stadens våldsförebyggande och brottsförebyggande arbete, både innehållsmässigt och ekonomiskt, även om Stockholms stad redan idag gör mycket av det som föreslås i utredningarna. Stadsledningskontoret anser därför att det är av central betydelse att kommuners och regioners behov av nationell finansiering beaktas fullt ut för att förslagen ska kunna genomföras och få en önskad effekt.

Socialnämnden ser positivt på utredningen Ut ur utsatthet och förslaget som lämnas om ett individuellt utformat exitprogram. När det gäller utredningen *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras* delar socialnämnden i huvudsak de bedömningar och förslag som presenteras av utredningen.

Farsta stadsdelsnämnd framför att utredningarnas förslag belyser ett viktigt arbete och anger förslag för att bättre kunna identifiera och ge vård, stöd och skydd för både barn och vuxna i utsatthet och utnyttjande i sexuell exploatering genom föreslagna individuella program.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiva till båda betänkandens förslag.

Södermalms stadsdelsnämnd är positiv till att utredningarna särskilt lyfter fram vikten av förebyggande arbete, tidig upptäckt och ökade möjligheter att få skydd, stöd och hjälp. Det är även positivt att olika samhällsaktörers ansvar tydliggörs och att en nationell samordning föreslås gällande bland annat kunskapsstöd.

Föredragande borgarrådets synpunkter

De två utredningar som Stockholms stad har fått på remiss är viktiga. Men det är två olika utredningar och förtjänar att beröras som två olika.

När det gäller utredningen *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras* (SOU 2023:98) är jag överlag positiv. Jag delar uppfattningen som förs fram i utredningen att personer som utnyttjas sexuellt i pornografiska syften inte ska avgränsas från andra våldsutsatta. Våld är en gemensam nämnare som återkommer i andra former som i mäns våld mot kvinnor, i våld mot barn och i våld i nära relationer. Målgrupperna som utsätts för olika former av sexuellt utnyttjande är dessutom många gånger överlappande grupper.

Utredningens förslag om att medel ska avsättas till kommuner och regioner för att utveckla arbetet med att förebygga sexuellt utnyttjande i pornografiska syften samt att kunna erbjuda skydd, stöd och vård är bra. Alla aktörer behöver ha fungerande rutiner

för att upptäcka barn som har utsatts för sexuella övergrepp eller tillhör gruppen sexuellt riskutsatta. Förslaget om att barn och vuxna ska få stöd för att ta ner bilder och filmer från internet är också välkommet. Så är även förslagen om att öka och sprida kunskapen om våld och övergrepp och vad som är brottsligt vid produktion och distribution av pornografi samt om sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte.

När det gäller den andra utredningen Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) är ansatsen god och jag delar flera av förslagen. Samhällets alla delar behöver stärka upp arbetet mot prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuell exploatering. Sexuell utsatthet är en av konsekvenserna av ett ojämnt samhälle där särskilt kvinnor, flickor, migranter och hbtqi-personer är särskilt utsatta.

Sveriges kommuner och regioner behöver arbeta på liknande sätt. Det behöver bland annat finnas lågtröskelverksamhet runt om i landet och ett uppsökande arbete behöver bedrivas tillsammans med bland annat ideella organisationer. Däremot anser jag att man behöver ha i beaktan att det tar lång tid att bygga upp verksamheter och det kostar. Tyvärr har utredningen inte tagit hänsyn till bland annat detta när man har lämnat sina förslag. Det har resulterat i att Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avstyrker stora delar av utredningens förslag.

Jag anser inte att förslagen behöver avvisas, tvärtom vore det bra om flera blev verkliga efter några modifieringar. Men det finns avgörande villkor för att något förslag ska realiseras. Nämligen att finansieringsprincipen tillämpas fullt och under en längre tid samt att kommuner som har börjat bygga verksamheter inkluderas och får täckning för de kostnader man har. Endast då kommer mindre kommuner och/eller län starta lågtröskelverksamheter och större kommuner som redan har verksamheter kan utveckla sina. Vilket i sin tur kan gynna alla och arbetet för att ge stöd och skydd till vuxna och barn som utsatts för prostitution och människohandel kan stärkas.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholm den 22 maj 2024

Alexander Ojanne

Bilagor

1. Remiss - Ut ur utsatthet (SOU 2023:97), dnr KS 2024/291-1.1
2. Remiss - Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) Volym 1, dnr KS 2024/291-1.2
3. Remiss - Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) Volym 2, dnr KS 2024/291-1.3

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner (M) och Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi är överlag positiva till förslagen i utredningarna, och särskilt vad gäller ett mer sammanhållet stöd och individuellt utformade exitprogram för personer utsatta för sexuell exploatering. Som förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande arbetar Stockholms stad redan idag i stor utsträckning i enlighet med förslagen i utredningarna. Staden bör därför bidra med sina erfarenheter i det fortsatta arbetet för att stötta andra kommuner i implementering av föreslagna arbets sätt.

I utredningen Ut ur utsatthet föreslås en nationell stömlinje för vuxna som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) ska driva, samt en variant av motsvarande stömlinje för barn och unga som enligt utredningen bör drivas av en organisation från civilsamhället. Barnombudsmannen ska ges i uppdrag att i samverkan med civilsamhället inhämta barns och ungas erfarenheter och lämna förslag på hur lättillgänglig information och tydliga kontaktvägar till stöd och hjälp för barn och unga kan utformas. Här vill vi lyfta det samarbete som staden redan idag har med Ellencentret. Ett utvidgat nationellt uppdrag för Ellencentret för att driva två stödlinjer skulle innebära både goda synergieffekter samtidigt som det vore resurseffektivt. Det bör tas i beaktande i det fortsatta arbetet.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Annika Friberg, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

De båda betänkandena Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) och Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) presenteras var för sig.

Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)

Utredningens uppdrag i enlighet med direktivet kan beskrivas i tre delar:

- lämna förslag på utformning och organisering av ett exitprogram för vuxna personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål,
- lämna förslag på utformning och organisering av ett program för barn utsatta för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål, samt lämna förslag på lämplig aktör att förvalta ett sådant program, och
- bedöma hur Sverige lever upp till internationella åtaganden om identifiering, skydd, stöd och återvändande för offer för människohandel, och vid behov föreslå åtgärder för att utveckla arbetet.

Som utgångspunkter för betänkandets samtliga tre delar konstaterar utredaren att de som utnyttjas i sexuell exploatering, prostitution och människohandel för sexuella ändamål främst är kvinnor och flickor. En stor del av de som utnyttjas i prostitution i Sverige är migranter. Bland LVU-placerade flickor och pojkar, transpersoner och personer med intellektuella funktionsnedsättningar är det vanligare att ha erfarenhet av sex mot ersättning än bland befolkningen i övrigt. Tvång och våld är vanligt förekommande och den psykiska hälsan påverkas av att bli utnyttjad i prostitution. Personer som utnyttjas i prostitution har ofta varit utsatta för våld eller övergrepp även tidigare i livet.

Kontakter vid sexköp förekommer främst via Internet och personer som köper sex är framför allt män. Utredningens målgrupper utnyttjas inte bara av de personer som betalar för sex, utan också av de människohandlare, kopplare och andra organisatörer som på olika sätt drar ekonomisk fördel av utnyttjandet. I Sverige och i övriga EU utgör prostitution och människohandel för sexuella ändamål en viktig inkomstkälla för organiserad brottslighet.

Utredaren konstaterar, utifrån samtal med utsatta, anhöriga, yrkesverksamma och civilsamhällesorganisationer, att brister i identifiering, skydd, stöd och vård gör att Sverige inte kan anses uppfylla sina internationella åtaganden. Detta bekräftar tidigare rapporter och undersökningar.

Förslag

Nedan beskrivs kortfattat utredningens förslag med fokus på förslag som direkt berör kommuner.

Specialiserad lågtröskelverksamhet, lättillgänglig information och kontaktvägar, identifiering genom frågor och uppsökande arbete

Utredaren föreslår att alla län utvecklar en specialiserad lågtröskelverksamhet riktad till målgrupperna som är anpassad för deras komplexa problematik. Det behöver också finnas samlad och lättillgänglig information om var den som behöver hjälp kan få stöd och vård.

Vidare föreslår utredaren att det uppsökande och identifierande arbetet behöver stärkas, bland annat genom en utökad samverkan mellan polis, socialtjänst och civilsamhälle. Yrkesverksamma inom framför allt skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver också ha tydliga rutiner för att kunna ställa frågor om sexuell utsatthet för att upptäcka utsatthet bland barn och vuxna som de kommer i kontakt med.

Individuellt utformade exitprogram och program för barn med tvärprofessionell samordning och en person som följer genom hela processen

Utredaren föreslår ett sammanhållet arbete för både barn och vuxna. Barn som behöver skydd och stöd för att ta sig ur utnyttjande i sexuell exploatering eller människohandel för sexuella ändamål föreslås erbjudas ett för barnet individuellt utformat program.

För vuxna personer som vill ha hjälp att lämna utnyttjande i prostitution och människohandel för sexuella ändamål föreslår utredaren ett individuellt utformat exitprogram.

För både barn och vuxna ska socialtjänsten, genom en utsedd samordnare i den kommun som är ansvarig för barnet eller den vuxne, upprätta en individuell plan för exitprocessen. Planen ska utformas efter samråd i en för barnet eller den vuxne särskilt sammansatt tvärprofessionell grupp. Socialtjänsten ska vidare erbjuda barnet eller den vuxne en särskild stödperson som ska finnas med genom hela exitprocessen.

Tidsbegränsat uppehållstillstånd kopplat till en individuell plan för exitprocessen

Utredaren föreslår att det i 5 kap. 15 § utlänningslagen införs en möjlighet för socialnämnden att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (minst sex månader med möjlighet till förlängning upp till två år) för en utlänning om det behövs för att en individuell plan för att lämna utnyttjande i sexuell exploatering, prostitution eller människohandel för sexuella ändamål ska kunna upprättas och genomföras.

Möjlighet för kommuner att ansöka om ersättning för kostnader i individärenden

Utredaren föreslår att kommuner ska kunna ansöka om ersättning i form av statliga medel för kostnader för genomförandet av insatser i exitprocessen, i de fall kostnaderna inte ersätts av Migrationsverket. Socialstyrelsen föreslås besluta om och betala ut denna ersättning.

Åtgärder för att exitprogram och program för barn samt vägar in till dessa ska bli verklighet

Utredaren föreslår ett tillägg till 5 kap. 11 § socialtjänstlagen där det tydliggörs att socialnämnden ansvarar för att personer som utnyttjas eller har utnyttjats i sexuell exploatering, prostitution, eller människohandel för sexuella ändamål får det stöd och den hjälp de behöver för att förändra sin situation.

Vidare föreslås också att Socialstyrelsen ges i uppdrag att, med anledning av förtydligandet i socialtjänstlagen, ta fram stöd för rättstillämpningen när det gäller socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvar för identifiering, skydd, stöd, vård och rehabilitering för personer i målgrupperna.

Kommuner och regioner ska även få möjlighet att söka utvecklingsmedel för att utveckla arbetsformer för att kunna erbjuda föreslagna program och säkerställa tillgången till specialiserad lågröskelverksamhet i varje län.

För att säkerställa kompetensstöd till den lokala nivån, föreslår utredaren att Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna ges i uppdrag att verka för att en särskild regionkoordinator för barn inrättas i varje polisregion och att det i Jämställdhetsmyndighetens instruktion förs in att myndigheten ska samordna arbetet med regionkoordinatorerna på nationell nivå.

Konsekvenser av förslagen

Utredaren gör bedömningen att den föreslagna ändringen i socialtjänstlagen endast utgör ett förtydligande av det ansvar kommunerna redan har i dag och att det i sig inte bör medföra några ökade kostnader för kommunerna.

Förslaget om samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård i specialiserad lågröskelverksamhet riktad helt eller delvis till utredningens målgrupper bedöms efter visst utvecklingsarbete inte medföra några extra kostnader för kommuner och regioner.

Utredaren bedömer att utvecklingsmedel behöver tillföras kommuner och regioner för att specialiserad lågröskelverksamhet och samarbetsformer i tvärprofessionella grupper ska kunna etableras i hela landet.

Förslagen förväntas leda till fler barn får det skydd och stöd och den rehabilitering och vård de har rätt till. Förslagen förväntas också leda till att vuxna som behöver hjälp för att kunna lämna prostitution eller människohandel för sexuella ändamål förväntas oftare än i dag få sådan hjälp och det skydd och stöd och den vård de har rätt till, samt när det är aktuellt, ett tryggt återvändande och återintegrering som innebär att de inte på nytt hamnar i en situation av utnyttjande. Även för hbtqi-personer och för personer med funktionsnedsättning, skadligt bruk eller beroende eller med andra svårigheter förväntas förslagen leda till samma förbättringar som för övriga barn och vuxna i målgrupperna.

Förslagen sammantagna förväntas ge positiva samhällsekonomiska konsekvenser genom att våldsutsatta personer får effektivt skydd och stöd samt vård som gör att de kan återhämta sig och därefter bidra till och generera inkomster för samhället. En

viktig inkomstkälla för grov organiserad brottslighet bör också försvinna och i ett längre perspektiv bedömer utredaren att förslagen kommer att leda till stora samhällsekonomiska vinster.

Förslagen bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen.

Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)

Utredningen har haft tre deluppdrag:

- att kartlägga kunskapsläget om vuxnas utsatthet för våld eller andra övergrepp samt om exploatering av barn, vid produktion eller distribution av pornografi i Sverige
- att föreslå hur tillgången till skydd, stöd och vård kan förbättras
- att analysera brottslighet kopplad till produktion och distribution av pornografi

Utredaren konstaterar inledningsvis att målgruppen en bred grupp av barn och vuxna med mycket skiftande erfarenheter och behov. Det är dessutom en grupp som inte lätt avgränsas från andra våldsutsatta grupper eftersom våld i dessa sammanhang har en stark koppling till andra former av mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och våld i nära relationer, i synnerhet olika typer av sexuellt våld och sexuell exploatering.

Pornografi definieras på följande sätt: ”Bilder, filmer och direktströmmad media som skildrar explicita sexuella aktiviteter i syfte att verka upphetsande för publiken.”

Utredningen omfattar barn och vuxna som förekommer i material som sprids i pornografiska syften. Det framgår dock av uppdraget att när det gäller barn omfattas barn som förekommer i sammanhang där pornografi föreställande vuxna förväntas förekomma. I praktiken innebär det huvudsakligen pubertetsutvecklade tonåringar, men någon åldersgräns finns inte i uppdraget.

Viktiga utgångspunkter för utredningen har varit jämställdhetspolitiken, folkhälsopolitiken samt barnkonventionen och barnets rätt att skyddas från alla former av våld. Utredaren har även beaktat skillnader i människors livsvillkor som påverkas av socioekonomiska förutsättningar och de olika diskrimineringsgrunderna: kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Utredningen konstaterar att det finns god kunskap om att vuxna som medverkar i eller utnyttjas i pornografi riskerar att utsättas för grovt våld. Det saknas dock kunskap om exploatering av barn i forum där främst pornografi föreställande vuxna förekommer.

Hälsan hos kvinnor som utnyttjats sexuellt för pornografiska syften är betydligt sämre än hos andra kvinnor. Det samma gäller troligtvis för män och personer som identifierar sig på annat sätt, men då dessa personer är få kan utredaren inte uttala sig säkert om skillnader och likheter jämfört med kvinnor. Utredarens bedömning är sammantaget att kunskapen om riskfaktorer och omfattande ohälsa hos personer i

målgruppen är tillräcklig för att kunna konstatera att fler behöver ges möjlighet att ta del av skydd, stöd och vård.

Förslag

Nedan beskrivs kortfattat utredningens förslag med fokus på förslag som direkt berör kommuner.

Utredningens förslag avser främst tillgång till skydd, stöd och vård samt att brott ska beivras, då detta var utredningens direktiv. Utredaren konstaterar även att för att sexuellt utnyttjande i pornografiska syften ska upphöra är det nödvändigt att även rikta mer fokus mot förebyggande arbete och mot de förövare, ofta män, som begår brott mot främst kvinnor i denna kontext.

Sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte bör bli en tydlig del av arbetet mot våld

Utredaren föreslår att sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte blir en tydlig del i relevanta nationella strategier och motsvarande policydokument samt att det synliggörs i de berörda myndigheternas tillämpning på nationell och regional nivå.

Kunskaps- och metodutvecklingen behöver stärkas

Alla som möter målgruppen bör ha tillgång till evidensbaserade eller beprövade metoder för att ge stöd och behandling till barn och vuxna som har utnyttjats sexuellt i pornografiska syften. Utredaren beskriver att kunskap om metoder som redan finns och som kan användas relativt snart behöver samlas in. Mer forskning behövs också.

Insatser på bred front behövs för en ökad kunskap bland vuxna och barn

Utredaren bedömer att kunskapsnivån behöver öka i hela befolkningen om våld och övergrepp och vad som är brottsligt vid produktion och distribution av pornografi samt om sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte. Insatserna behövs för att öka möjligheterna att utsatta vuxna och barn identifieras och både söker och får tillgång till skydd, stöd och vård.

Nationellt kunskapsstöd för relevanta yrkesverksamma grupper behöver utvecklas med utgångspunkt i bästa tillgängliga kunskap och anpassas efter målgruppernas behov

Ett nationellt kunskapsstöd för relevanta yrkesverksamma behöver tas fram och sedan spridas och implementeras på regional och lokal nivå. Så kan alla i målgruppen få likvärdiga möjligheter till att få del av samhällets insatser.

Stöd för att ta ner bilder och filmer från internet behöver vara tillgängligt för både barn och vuxna

Utredaren beskriver att en majoritet av de verksamheter som möter stödsökande anser att det är avgörande att få bort sexuellt övergreppsmaterial och bilder och filmer med

naket eller sexuellt innehåll från internet. Därför föreslås att både barn och vuxna ska erbjudas stöd för att kunna ta ner bilder och filmer från internet.

Kommuner och regioner bör ges stöd att utveckla arbetet med att förebygga sexuellt utnyttjande i pornografiska syften och kunna erbjuda skydd, stöd och vård

Utredaren föreslår att regeringen inleder en dialog med Sveriges Kommuner och Regioner i syfte att avsätta medel till kommuner och regioner för att de ska ges möjlighet att vidta åtgärder för att relevanta verksamheter som möter barn och unga ska ha fungerade rutiner för att upptäcka barn som har utsatts för sexuella övergrepp eller tillhör gruppen sexuellt riskutsatta. Detta bör ingå i de överenskommelser om psykisk hälsa och suicidprevention som regeringen återkommande ingår med Sveriges Kommuner och Regioner för statens räkning.

Utredaren anser också att kommuner redan nu bör börja inkludera brott med koppling till sexuellt utnyttjande i pornografiska syften i det arbete som bedrivs med utgångspunkt i lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete samt i det våldsförebyggande arbetet.

Utredaren föreslår också att regeringen beslutar om utvecklingsmedel för regional samverkan och samordning mellan kommuner, regioner och idéburna organisationer samt andra relevanta aktörer avseende förebyggande arbete, skydd, stöd och vård. Jämställdhetsmyndigheten bör ges i uppdrag att fördela utvecklingsmedel, ge stöd till genomförandet samt att samordna det nationella stödet och redovisningen.

Anmälningbenägenheten behöver öka

Utredaren lägger inga förslag som specifikt avser brottet olaga våldsskildring trots att det är ovanligt att brottet anmäls. Anledningen till detta är att utredaren bedömer att kunskapen om brottet är väldigt låg bland allmänheten, vilket kan vara en orsak till att de anmälda brotten är så få. Därför föreslås istället att brottet olaga våldsskildring lyftas i den målgruppsanpassade informationssatsning som utredningen föreslår.

Även när det gäller brott mot person som kan vara aktuella vid produktion och distribution av pornografi anmäls få brott. De åtgärder som utredningen föreslår för att fler barn och vuxna som är utsatta för våld och utnyttjas i den här kontexten ska upptäckas och få ett gott bemötande förväntas även kunna bidra till att fler får stöd för att våga anmäla brott mot person.

Fler brott skulle kunna upptäckas i redan upprättade anmälningar och pågående utredningar

Utredaren föreslår att insatser genomförs för att i större omfattning upptäcka brott som rör produktion och distribution av pornografi i redan upprättade polisanmälningar och pågående utredningar.

Konsekvenser av förslagen

Utredaren bedömer att kommuner och regioner kommer ha initiala kostnader för att stärka regional samverkan och samordning mellan kommuner, regioner och idéburna organisationer samt andra relevanta aktörer avseende förebyggande arbete, skydd, stöd och vård. Dessa kostnader bör enligt utredaren täckas av att regeringen avsätter utvecklingsmedel.

De kostnader som kommuner och regioner får för att verksamheter som möter barn och unga ska ha fungerade rutiner för att upptäcka barn som har utsatts för sexuella övergrepp eller tillhör gruppen sexuellt riskutsatta beräknar utredaren ska täckas av att regeringen avsätter medel för ändamålet i en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner.

Vidare förväntas förslagen bidra till ett minskat lidande och ökad hälsa, framför allt för de riskgrupper som utredningen har identifierat. På sikt bör förslagen bidra till minskade kostnader på samhällsnivå genom att färre barn och vuxna utsätts för våld i form av sexuellt utnyttjande för pornografiskt syfte och till att de som har blivit utsatta upptäcks och får adekvat skydd, stöd och vård tidigare än i dag.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	11
Socialnämnden.....	13
Farsta stadsdelsnämnd.....	16
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	17
Södermalms stadsdelsnämnd.....	18
Reservationer m.m.....	20

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har ambitiösa mål och visioner gällande en jämlik, jämställd och trygg stad vilket beskrivs i kommunstyrelsens budget och i två för detta ärende centrala styrdokument: Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027 och Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025.

De båda betänkandena Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) och Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) har en väldigt utsatt målgrupp gemensamt. Denna målgrupp beskrivs inte direkt i de för ärendet centrala styrdokument. Så ser det också ut på nationell nivå idag, något utredarna påpekar som en svaghet.

Stadsledningskontoret välkomnar de kartläggningar som har gjorts av utredningarna och delar den bild som presenteras av målgruppernas behov och även på ett övergripande plan den bedömning som görs av vad som skulle vara till hjälp för målgrupperna.

Stadsledningskontoret är positivt till det tillägg till 5 kap. 11 § socialtjänstlagen som utredaren föreslår, där det tydliggörs att socialnämnden ansvarar för att personer som utnyttjas eller har utnyttjats i sexuell exploatering, prostitution, eller människohandel för sexuella ändamål får det stöd och den hjälp de behöver för att förändra sin situation.

Det är viktigt att se hur utsattheten inom prostitution och utnyttjande i pornografiskt syfte hänger ihop med annan utsatthet för våld. Stadsledningskontoret ser därför positivt på förslaget att sexuell utnyttjande i pornografiska syften bör bli en tydlig del av arbetet mot våld och inkluderas i den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor. Detta bör leda till att kommuner också inkluderar brott med koppling till sexuell utnyttjande i pornografiska syften i det våldsförebyggande arbetet och i det arbete som bedrivs med utgångspunkt i lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Dock bör stödsinsatser inte bli alltför specialiserade och/eller avgränsade, då finns en risk att målgruppen kan hamna mellan olika specialiserade verksamheter.

Stadsledningskontoret ser överlag positivt på utredarens förslag om individuellt utformade exitprogram för vuxna utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt motsvarande program för barn utsatta för sexuell exploatering. Det kan dock ifrågasättas varför arbetsätt och organisation ska styras på den detaljnivå som beskrivs i förslaget för just dessa målgrupper, då socialtjänsten arbetar med många olika målgrupper där socialtjänstlagen bredare ligger till grund för arbetet.

I Stockholms stad finns specialiserade lågröskelverksamheter för vuxna och barn i enlighet med utredningens förslag. Förslaget om utvecklingsmedel under fem år till kommuner och regioner för att tillgodose integrerade lågröskelverksamheter i hela landet kan vara för kort tid. Stockholms stads arbete och verksamheter avseende dessa målgrupper har tagit lång tid att utveckla, inklusive stora personella och ekonomiska resurser.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det i 5 kap. 15 § utlänningslagen införs en möjlighet för socialnämnden att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (minst sex månader med möjlighet till förlängning upp till två år) för en utlänning om det behövs för att en individuell plan för att lämna utnyttjande i sexuell exploatering,

prostitution eller människohandel för sexuella ändamål ska kunna upprättas och genomföras.

Stadsledningskontoret är också positivt till förslaget att vuxna och barn som utnyttjas i pornografiskt syfte kan erbjudas samma stöd som idag erbjuds av kommuner och regioner vid utsatthet för sexuell våld eller sexuell exploatering vid prostitution.

Gemensamt för de båda betänkandena är vikten av civilsamhällets kompletterande stöd till målgrupperna. Stadsledningskontoret instämmer i utredarens förslag om att beakta en långsiktig försörjningsplan till civilsamhällets aktörer med motiveringen att civilsamhället spelar en värdefull roll i att komplettera kommuners och regioners insatser.

Utredningarna lämnar sammanfattningsvis många förslag som i förlängningen skulle påverka stadens våldsförebyggande och brottsförebyggande arbete, både innehållsmässigt och ekonomiskt, även om Stockholms stad redan idag gör mycket av det som föreslås i utredningarna. Det är av central betydelse att kommuners och regioners behov av nationell finansiering beaktas fullt ut för att förslagen ska kunna genomföras och få en önskad effekt. Då det tar tid att utveckla verksamhet, inklusive att implementera kunskap om målgrupp och metoder behöver finansiering finnas över tid.

Remissen Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) och Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 april 2024 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Andrea Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar de kartläggningar som gjorts av utredningarna och delar den bild som presenteras av målgruppernas behov och bedömning av vad som skulle vara ett gott stöd och hjälp för målgruppen att ta sig ut ur utsatthet i sexuell exploatering både i prostitution och utnyttjande i pornografiska syften. Förvaltningen anser att det är viktigt att se hur utsattheten inom prostitution och utnyttjande i pornografiskt syfte hänger ihop med annan utsatthet för våld. Av den anledningen är det viktigt att stödinsatser inte blir alltför specialiserade och avgränsade så att personer riskerar att hamna mellan olika specialiserade verksamheter.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att sexuellt utnyttjande i pornografiska syften bör bli en tydlig del av arbetet mot våld och inkluderas i den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor. Förvaltningen är också positiv till förslaget att vuxna och barn som utnyttjas i pornografiskt syfte kan erbjudas samma stöd som idag erbjuds av kommuner och regioner vid utsatthet för sexuellt våld eller sexuell exploatering vid prostitution. Dock bör tilläggas att det i dagsläget sannolikt ser olika ut nationellt i arbetet med att upptäcka och ge stöd till vuxna och barn som utnyttjas i pornografiska syften. För att uppnå likställdhet i alla kommuner behövs nationell finansiering.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen gällande kunskaps- och metodutveckling för upptäckt, skydd och stöd och välkomnar förslagen om uppdrag till flera nationella myndigheter att ta fram kunskaps- och metodutveckling samt kompetenshöjande insatser avseende målgrupperna. Arbetet för upptäckt och uppsökande behöver stärkas, bland annat genom utökad samverkan mellan polis, socialtjänst och civilsamhället. Här vill förvaltningen också lyfta skolan som en viktig aktör framför allt gällande barn och unga.

Utifrån att prostitution och människohandeln för sexuella ändamål och sexuell exploatering har varit en del av den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor sedan 2016, önskar förvaltningen en prioritering av detta föreslagna utvecklingsarbete. Förvaltningen anser vidare att det är en fördel om den nationella kunskapsstyrningen kan hållas ihop i så hög utsträckning som möjligt för att undvika dubbelarbete. Förvaltningen påtalar betydelsen eftersom det underlättar för de verksamheter som ska omsätta kunskapen i praktiskt stöd.

Förvaltningen vill påtala behov av kompetensbaserade metoder för att kunna utöka stödet både lokalt, regionalt och nationellt för att stävja efterfrågan på sexuella tjänster och stärka det våldspreventiva arbetet utifrån att socialnämnden har ett ansvar för att erbjuda stöd och insatser till personer som utövar våld i nära relation.

Förvaltningen delar förslaget att kommuner, med stöd av befintliga metodstöd och stöd av länsstyrelserna, börjar inkludera brott med koppling till sexuellt utnyttjande i det arbete som bedrivs med utgångspunkt i lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete samt i det våldsförebyggande arbetet som många kommuner bedriver..

Det är angeläget att öka möjligheterna att utsatta vuxna och barn identifieras samt söker och får tillgång till skydd, stöd och vård. Förvaltningen är positiv till förslagen i att ge ett flertal kunskapsmyndigheter i uppdrag att också höja kunskap och medvetenhet hos allmänheten om vad som är brottsligt vid produktion och distribution av pornografi. Det är också angeläget att barn ges hjälp att få bort sexuellt övergreppsmaterial från internet.

Utredningarna uppmärksammar att särskilt sårbara grupper såsom personer med funktionsnedsättning, personer med skadligt bruk eller beroende, barn och unga i samhällets vård, hbtqi-personer, personer som har utsatts för sexuella övergrepp eller annan utsatthet under barndomen, personer som befinner sig i ekonomisk utsatthet,

personer i migration och personer med koppling till kriminella miljöer löper en högre risk att exponeras och exploateras för pornografi eller utsätts för prostitution och sexuell exploatering i jämförelse med övriga befolkningen. Mot bakgrund av detta välkomnar förvaltningen de förslag som syftar till att medvetandegöra yrkesverksamma genom erbjudande om kunskapsbaserade metodstöd och stödmaterial för att förhindra att utsatta grupper utnyttjas för sexuella ändamål med risk för våld. Det är förvaltningens bedömning att kunskap om målgruppen behöver finnas inom socialtjänsten men även inom andra kommunala verksamheter och inom skola.

Det är positivt att det uppmärksammas att det förekommer att sexuellt exploaterade barn inte bemöts som våldsutsatta vilket kan innebära att de får insatser som upplevs som skuldbeläggande och bestraffande och som inte hjälper utan i stället traumatiserar dem ytterligare, även om insatserna syftar till att skydda dem.

I Stockholms stad finns specialiserade lågtröskelverksamheter för vuxna och barn som är i enlighet med utredningens förslag till skillnad från majoriteten av landets kommuner för vilka förslaget kommer kräva utökade resurser. Utredningen rekommenderar att verksamheterna bör vara integrerade med hälso- och sjukvården och socialtjänsten under samma tak där även traumabehandling ska kunna ges. Förvaltningen bedömer att traumabehandling är en viktig och prioriterad behandlingsinsats för målgruppen och vill även lyfta fram målgruppernas behov av individanpassad stöd och vård där fler vård- och behandlingsformer kan behöva ges. Förslaget om utvecklingsmedel under fem år till kommuner och regioner för att tillgodose integrerade lågtröskelverksamheter i hela landet kan vara för kort tid då det ser olika ut i landet i hur kommuner och regioner i dagsläget arbetar med målgruppen. Stockholms stads arbete och verksamheter avseende dessa målgrupper har tagit lång tid att utveckla, inklusive stora personella och ekonomiska resurser.

Det kan ifrågasättas varför arbetssätt och organisation ska styras på den detaljnivån som beskrivs i förslaget för just dessa målgrupper, då socialtjänsten arbetar med många olika målgrupper och där socialtjänstlagen bredare ligger till grund för arbetet. Förvaltningen ser överlag positivt på utredningens förslag att utforma program för vuxna och program för barn bestående av tvärprofessionella team som tillsammans arbetar utifrån ett långsiktigt och heltäckande perspektiv med utgångspunkten i individens behov och förutsättningar i fokus. Detta bör även gälla socialtjänstens andra målgrupper. Förvaltningen bedömer att det är rimligt att låta det samordnande uppdraget för ett tvärprofessionellt team inom ett program organiseras inom socialtjänsten. Inom Stockholms stad finns insatser i dagsläget som skulle kunna utgöra en samordnande funktion så som exempelvis regionkoordinatorer och case managers men även här kan möjligheterna nationellt se olika ut utifrån kommunala förutsättningar och det blir då viktigt att säkerställa att finansiering och personella resurser finns över tid även för detta förslag. I en tvärsektoriell och tvärprofessionell samverkan kommer frågor om ansvar och resurser samt samordnarens mandat bli nödvändiga att klargöra.

Gemensamt för de båda betänkandena är vikten av civilsamhällets kompletterande stöd till målgrupperna. Förvaltningen delar förslaget om att beakta en långsiktig försörjningsplan till civilsamhällets aktörer med motiveringen att civilsamhället spelar en värdefull roll i att komplettera kommun och regioners insatser.

För de bägge utredningarna ser förutsättningarna att genomföra förslagen olika ut beroende på kommuners och regioners storlek, ekonomiska situation och nuvarande arbetssätt med målgrupperna. Stockholms stad gör idag redan mycket av det som föreslås i utredningarna och anser att det är viktigt att kommuners och regioners behov av nationell finansiering fullt ut beaktas för att förslagen ska få en önskad effekt i hela landet. Då det tar tid att utveckla verksamhet, inklusive att implementera kunskap om målgrupp och metoder behöver finansiering finnas över tid.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2024 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) och Ut ur utsatthet (SOU 2023:97).
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till båda betänkandens förslag. De belyser ett viktigt arbete och anger förslag för att bättre kunna identifiera och ge vård, stöd och skydd för både barn och vuxna i utsatthet och utnyttjande i sexuell exploatering genom föreslagna individuella program.

Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras

Förvaltningen ställer sig positiv till ett utvecklat kunskapsstöd för yrkesverksamma inom skola, socialtjänst, vård och polis, samt att medel ges för sådana kompetenshöjande åtgärder. Förvaltningen delar utredarens uppfattning om att sexuellt utnyttjande i pornografiska syften bör ingå i det brotts- och våldsförebyggande arbetet, bland annat genom uppsökande socialt arbete på internet. Förvaltningen ser behov av ett bättre utformat informationsstöd till de identifierade riskgrupperna.

Ut ur utsatthet

Förvaltningen ser fördelar med en likställd länsövergripande lågröskelverksamhet för att möta målgruppens behov oavsett var man lever. Förslagen att skapa ny

lättillgänglig information och att göra det enklare att söka hjälp samt att det uppsökande arbetet bör förstärkas är tydliga och bra. Förvaltningen ställer sig positiv till förslag om att socialtjänsten kan tillsätta en ansvarig samordnare som upprättar en individuell plan för varje person som söker hjälp för att lämna utnyttjande och utsatthet samt erbjuda en stödperson under hela genomförandet av planen.

Förvaltningen håller med om förslaget att socialnämnden ska kunna ansöka om ett tillfälligt uppehållstillstånd för att få tid att genomföra en individuell plan för den enskilde. Förvaltningen anser att det är viktigt att kommuner, som ska tilldelas ansvar för upprättande och genomförande av sådana individuella handlingsplaner, ska kunna ansöka om ersättning av statliga medel för ökade kostnader. Det är även viktigt att detta ansvar för målgruppen blir tydligt i lagstiftningen.

Barnrättskonsekvens

Förvaltningen bedömer att utredningarna utvecklar arbetet med att skydda utsatta barn och vuxna och bidrar till ett stärkt barnrättsperspektiv.

Förvaltningen bedömer inte att utredningens förslag innebär några betydande miljö- och klimatkonsekvenser.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2024 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till båda betänkandens förslag. Utredningen anger flera förslag för att både barn och vuxna i utsatthet och utnyttjande i sexuell exploatering, prostitution, människohandel för sexuella ändamål, samt sexuellt utnyttjande i pornografiska syften ska kunna identifieras och ges vård, stöd och skydd genom individuella program. Nedan beskrivs i två avsnitt hur förvaltningen ställer sig till de förslag som till stor del berör kommunen.

Ut ur utsatthet

Förvaltningen instämmer med utredaren om att en länsgemensam lågröskelverksamhet kan vara ett sätt att möta målgruppens komplexa behov under förutsättning att arbetet görs långsiktigt. Det ska vara lätt att söka hjälp och det uppsökande arbetet bör förstärkas. Förvaltningen ställer sig positiv till att socialtjänsten kan tillsätta en ansvarig samordnare som upprättar en individuell plan som tas fram i en tvärprofessionell arbetsgrupp, samt erbjuda en stödperson under hela genomförandet av planen. Utredaren lämnar förslag om att socialnämnden ska

kunna ansöka om ett tillfälligt uppehållstillstånd för att få tid att genomföra en individuell plan för den enskilde. Förvaltningen håller med om att det är lämpligt då risken annars är stor att den enskilde åter hamnar i en liknande situation.

Förvaltningen anser att det är rimligt att kommuner, som ansvarar för upprättande och genomförande av individuella handlingsplaner för att lämna utnyttjande och utsatthet, ska kunna ansöka om ersättning av statliga medel för kostnaderna. Likaså är det rimligt att kommuner och regioner kan söka utvecklingsmedel för att utveckla arbetsformer för arbetet i lågtröskelverksamheter. Förvaltningen anser också att det är angeläget att ansvaret för målgruppen tydliggörs genom ändring i lagstiftningen.

Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggörs

Förvaltningen instämmer med utredaren om att kunskapsnivån behöver höjas avseende våld och övergrepp och angående vad som är brottsligt vid produktion och distribution av pornografi, samt om sexuellt nyttjande i pornografiskt syfte, liksom målgruppsanpassad information och stöd till de identifierade riskgrupperna.

Kunskapsstöd för yrkesverksamma inom skola, socialtjänst, vård och polis, samt utvecklingsmedel för att höja kompetens och förstärka samverkan är också angeläget för att möta behoven. Förvaltningen delar utredarens uppfattning om att sexuellt utnyttjande i pornografiska syften bör ingå i det brotts- och våldsförebyggande arbetet, bland annat genom uppsökande socialt arbete på internet.

Barnrätts- och jämlikhetsperspektiv

Förvaltningen bedömer att utredningen i hög grad beaktat både barnrättsperspektivet och vuxnas utsatthet i ett jämlikhetsperspektiv. Utredaren har tagit särskild hänsyn till grupper som har hög risk att utsättas för utnyttjande av olika slag.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 april 2024 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet förklaras omedelbart justerat.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att utredningarna särskilt lyfter fram vikten av förebyggande arbete, tidig upptäckt och ökade möjligheter att få skydd, stöd och hjälp. Det är även positivt att olika samhällsaktörers ansvar tydliggörs och att en nationell samordning föreslås gällande bland annat kunskapsstöd. I utredningarna föreslås en rad åtgärder som förutsätter att flera huvudmän och aktörer tillsammans utvecklar arbetet framåt med en nationell samordning som stöd.

Det är angeläget att fokusera på barn som utnyttjas sexuellt då övergrepp i många fall dokumenteras och sprids viralt. Detta bidrar till att övergreppen återupprepas ju fler som tar del av dem och gör offren särskilt utsatta. Utredningen belyser exempelvis att barn i åldern 15–17 år inte har samma skydd som yngre barn eftersom denna åldersgrupp har rätt till sexuellt självbestämmande. Det kan ifrågasättas om försäljning av en sexuell handling bör ses som en del av ett barns sexuella självbestämmande och det straffrättsliga skyddet mot sexuella kränkningar mot barn i nämnda åldersgrupp bör, som utredningen föreslår, utredas. Förvaltningen menar att det är viktigt att det förebyggande och åtgärdande arbetet utvecklas vidare liksom det rättsliga skyddet för brottsoffer. Straffrättsliga åtgärder gentemot förövarna måste utvecklas i samma takt för att på bred front kunna bekämpa att barn och vuxna blir sexuellt utnyttjade och för att samhället gemensamt ska kunna ge det stöd brottsoffer behöver för att ta sig ur en utsatt situation.

Förvaltningen vill lyfta fram att enligt Jämställdhetsmyndigheten löper flickor och kvinnor som befinner sig i gängkriminella miljöer stor risk att utsättas för sexuell exploatering, såväl övergrepp som sexhandel inom gängen. Även om resonemang kring detta förs i utredningarna är detta en utveckling som är viktigt att följa.

Barnrättsanalys

Förslagen förväntas bidra till att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande, genom att fler barn skyddas från våld och barn som redan utsatts får skydd, stöd och vård. Detta gäller särskilt de äldre barn som ingår i utredningens målgrupp, men även yngre barn i risk för att utnyttjas sexuellt i pornografiska syften. Sammantaget ligger förslagen i linje med barnkonventionens långtgående krav på att skydda barn mot alla former av våld och övergrepp och regeringens uttalande ambitioner att göra detsamma. Särskilt förväntas förslagen bidra till kraven i artiklarna 19, 24, 34, 36 och 39.

Jämställdhetsanalys

Förslagen förväntas bidra till att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, genom utökade möjligheter för våldsutsatta personer att ta del av skydd, stöd och vård, vilket förväntas leda till minskad psykisk ohälsa och bättre förutsättningar att lämna en tillvaro där de utnyttjas sexuellt och utsätts för andra typer av våld.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Andrea Hedin m.fl. (M)

Vi är överlag positiva till förslagen i utredningarna, och särskilt vad gäller ett mer sammanhållet stöd och individuellt utformade exitprogram för personer utsatta för sexuell exploatering. Som förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande arbetar Stockholms stad redan idag i stor utsträckning i enlighet med förslagen i utredningarna. Staden bör därför bidra med sina erfarenheter i det fortsatta arbetet för att stötta andra kommuner i implementering av föreslagna arbetsätt.

I utredningen Ut ur utsatthet föreslås en nationell stödlinje för vuxna som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) ska driva, samt en variant av motsvarande stödlinje för barn och unga som enligt utredningen bör drivas av en organisation från civilsamhället. Barnombudsmannen ska ges i uppdrag att i samverkan med civilsamhället inhämta barns och ungas erfarenheter och lämna förslag på hur lättillgänglig information och tydliga kontaktvägar till stöd och hjälp för barn och unga kan utformas. Här vill vi lyfta det samarbete som staden redan idag har med Ellencentret. Ett utvidgat nationellt uppdrag för Ellencentret för att driva två stödlinjer skulle innebära både goda synergieffekter samtidigt som det vore resurseffektivt. Det bör tas i beaktande i det fortsatta arbetet.